

## WYCHOWANIE

### Publikacje

**[„Wartości w programie wychowawczym szkoły służące integralnemu rozwojowi i wychowaniu ucznia”, prof. Krystyna Chałas](#)**

Artykuł prezentuje koncepcję budowania programu wychowawczego szkoły w aspekcie integralnego rozwoju i wychowania ucznia.

**[„Model czterech aspektów wychowania w praktyce. Jak go wykorzystać przy tworzeniu programu wychowawczego?”, T. Garstka](#)**

Publikacja w przejrzysty sposób pokazuje jak opracowywać program wychowawczy szkoły, w jaki sposób wyznaczać cele oraz planować zadania wychowawcze.

**[„Wolontariat szkolny”, G. Kata](#)**

Celem publikacji jest zaprezentowanie znaczenia wolontariatu dla pracy wychowawczej z uczniami, określenie jego miejsca w działaniach profilaktycznych, które są prowadzone w szkole. Przedstawione zostały także standardy pracy z wolontariuszami oraz etapy budowania szkolnego wolontariatu.

## PROFILAKTYKA

### Publikacje

**[„Psychospołeczne uwarunkowania bezpieczeństwa w szkole”, E. Nerwińska](#)**

Artykuł porusza kwestię bezpieczeństwa w szkole zarówno fizyczne jak i psychiczne uczniów. Zwraca uwagę jak ważne jest aby zadbać o bezpieczeństwo psychiczne uczniów, które zwiększy efektywność podejmowanych oddziaływań profilaktycznych i wychowawczych.

**[„Programy profilaktyczne. Podstawy skutecznej psychoprofilaktyki”, J. Szymańska](#)**

Publikacja porusza kwestie związane z problematyką zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. Przybliży założenia koncepcji resilience. Opisuje kryteria doboru oddziaływań profilaktycznych oraz informuje o skutecznych i nieskutecznych oddziaływaniach profilaktycznych. Opisanie zostały również systemowe rozwiązania dotyczące szkolnego programu profilaktyki.

**[„Vademecum skutecznej profilaktyki problemów młodzieży. Przewodnik dla samorządowców i praktyków oparty na wynikach badań naukowych”, red. Szymon Grzelak](#)**

Publikacja oparta jest na założeniach profilaktyki pozytywnej. Zachęca do wydobywania pozytywnego potencjału młodzieży. Opisuje również problemy i zachowania ryzykowne młodzieży gimnazjalnej.

## ZACHOWANIA PROBLEMOWE

### Agresja i przemoc

#### Publikacje

[„Agresja i przemoc w szkole czyli co powinniśmy wiedzieć, by skutecznie działać”](#),

[E. Czerniewska-Koruba](#)

Publikacja zawiera omówienie tematu agresji i przemocy – formy, przyczyny, konsekwencje, sposoby rozpoznawania ofiary i sprawcy, oraz opisuje szkolny system przeciwdziałania przemocy. Omówione zostały działania profilaktyczne - tworzenie odpowiedniego klimatu szkoły, diagnoza sytuacji szkolnej, działania integrujące zespoły klasowe i społeczność szkolną. Opisana jest edukacja profilaktyczna dotycząca zjawisk agresji i przemocy, oraz formalne podstawy działań systemowych. Przybliżony został system norm i zasad w szkole i klasie, oraz konsekwencji i nagród. Omówiono działania interwencyjne – schemat reagowania doraźnego, oraz możliwe działania długofalowe.

[„Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół”](#), red. Łukasz Wojtasik

Publikacja w przejrzysty sposób dokonuje charakterystyki zjawiska cyberprzemocy. Omówiony został szkolny system zapobiegania i reagowania na cyberprzemoc, oraz aspekty prawne i psychologiczne cyberprzemocy.

[„Psychologiczne aspekty bullyingu: perspektywa sprawcy, ofiary i świadka”](#), K. Fenik

Artykuł porusza kwestię bullyingu z perspektywy sprawcy, ofiary i świadka. Opisuje motywacje podejmowania rówieśniczych zachowań agresywnych, które są determinowane zarówno przez czynniki indywidualne jak i środowiskowe; konsekwencje dla ofiary, sprawcy oraz świadka. Ukazuje w jaki sposób pomagać uczniowi doświadczającemu przemocy rówieśniczej, jak pracować ze sprawcą oraz świadkiem.

[„Klimat i kultura szkoły a zdrowie psychiczne uczniów i nauczycieli”](#), K. Okulicz-Kozaryn

Publikacja wyjaśnia czym jest kultura oraz klimat szkoły. Informuje jakie elementy kultury i klimatu szkoły mogą negatywnie wpływać na zdrowie psychiczne uczniów, a jakie elementy będą je wzmacniały.

[„Konstruktywna konfrontacja w klasie”](#)

Jest to fragment książki „Conflict and Confrontation in the Classroom” autorstwa Sean’a O’Flynn’a oraz Harry’ego Kennedy’ego, a dotyczy on konfrontacji, która jest nieuniknioną częścią procesu nauczania. Jeżeli nauczyciel nie przejmie kontroli – przejmą ją uczniowie. Fragment ten poświęcony jest konstruktywnej konfrontacji, która jest strategią radzenia sobie ze złym zachowaniem ucznia i umożliwia nauczycielowi rozwiązanie sytuacji bez uciekania się to metod autorytarnych czy środków przymusu.

**„Konstruktywna konfrontacja. Istota, główne zasady i potrzebne umiejętności”, E. Góralczyk**

Artykuł wyjaśnia czym jest konstruktywna konfrontacja oraz jakie kompetencje są niezbędne do stosowania tej metody.

**„Sztuka konstruktywnej konfrontacji”, J. Szymańska**

Artykuł informujący o tym kiedy i jak konfrontacja może być konstruktywna. W jaki sposób należy się komunikować aby można było stwierdzić, że podawany komunikat zgodny jest z zasadą konstruktywnej konfrontacji.

**„Mobbing i bullying w szkole: charakterystyka zjawiska i program zapobiegania”, S. Orłowski**

Artykuł wyjaśnia pojęcia dotyczące mobbingu i bullyingu. Informuje w jaki sposób rozpoznawać te zjawiska oraz w jakie działania szkoła może podjąć w celu zapobiegania im.

**„Wspomaganie szkół w zakresie interwencji kryzysowej”, K. Ciszewska, S. Żyża**

Poradnik przybliży zagadnienia związane ze zjawiskiem kryzysu. Zawiera informacje dotyczące rodzajów oraz faz kryzysu. Opisuje jakie zachowania mogą przejawiać osoby będące w kryzysie. Kolejno opisuje kolejne kroki interwencji kryzysowej.

**„Przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole. Poradnik dla nauczycieli”, A. Borkowska, J. Szymańska, M. Witkowska**

Publikacja opisuje czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z agresją rówieśniczą. Prezentuje także skuteczne działania ukierunkowane na przeciwdziałanie temu zjawisku.

**„Ramowy program działań profilaktyczno-wychowawczych przeciw agresji”**

Artykuł przedstawia przykład ramowego programu profilaktyczno-wychowawczego przeciw agresji. Zakłada w nim udział wszystkich członków wspólnoty szkolnej, systematyczność oddziaływań, konsekwentne przestrzeganie ogólnych zasad i reguł realizacji programu działań.

**„Scenariusze zajęć z zakresu kształtowania umiejętności psychospołecznych uczniów w praktyce szkolnej”, oprac. prof. B. Woynarowska, M. Sokołowska, G. Skoczek, I. Lutze, K. Leśniewska, K. Stępiak**

Materiał zawiera scenariusze z zakresu z zakresu umiejętności życiowych, które są ważnym elementem edukacji i wspierania rozwoju dziecka.

**„Umiejętności życiowe – ważny komponent szkoły przyjaznej dziecku”, oprac. V.Todorovska-Sokołowska**

Artykuł wyjaśnia na czym są umiejętności życiowe oraz na czym polega ich kształtowanie.

**„Zagrożenia w internecie. Zapobieganie – reagowanie. Cyberprzemoc”**

Ulotka informująca o skali zjawiska oraz wyjaśniająca czym jest i jakie może mieć formy agresja w sieci zwana tzw. cyberprzemoc.

**„Zapobieganie agresji w szkole. Metody organizacji codziennej pracy wychowawczej”, T. Garstka**

Artykuł informuje czym jest agresja, przemoc oraz dręczenie oraz co te zjawiska od siebie odróżnia. Informuje jakie cechy warto rozwijać u uczniów aby potrafili radzić sobie ze złością w sposób konstruktywny.

**Scenariusz zajęć**

**„Debata nad kreowaniem wspierającego środowiska szkolnego. Scenariusz spotkania warsztatowego dla rad pedagogicznych”, oprac. K. Wojcieszek, J. Szymańska**

Scenariusz omawia sposoby identyfikacji przez radę pedagogiczną czynników związanych z klimatem szkoły mogących generować nieprawidłowe zachowania uczniów, oraz sposoby analizy zasobów i potrzeb szkoły w zakresie przeciwdziałania agresji. Dodatkowo zawiera kryteria oceny ryzyka wystąpienia agresji i przemocy w szkole.

**Uzależnienia**

**„Koncepcja resilience – czyli jak pomóc dzieciom i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka”,**

**A. Borucka, A. Pisarska**

Publikacja przybliży koncepcję resilience, która wyjaśnia fenomen dobrego funkcjonowania jednostki pomimo niekorzystnych warunków życiowych, czy traumatycznych przeżyć.

**„Profilaktyka narkomanii w szkole. Materiał dla dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli”,**

**E. Stawecka**

Artykuł porusza kwestie związaną z profilaktyką narkomanii. Zawiera podstawowe informacje dotyczące tego obszaru. Opisuje skuteczne strategie profilaktyczne oraz informuje jak powinien być skonstruowany program profilaktyczny aby był skuteczny.

**„System rekomendacji. Standardy i kryteria oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego w ramach systemu rekomendacji”**

Publikacja zawiera szczegółowe informacje dotyczące standardów i kryteriów oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.

**„Pakiet edukacyjny dla nauczycieli z zakresu profilaktyki palenia tytoniu”, I. Tabak**

Publikacja zawiera informacje dotyczące m.in. przyczyn podejmowania przez młodzież zachowań ryzykownych, wyjaśnia pojęcie uzależnienia na podstawie zespołu uzależnienia od nikotyny, informuje o szkodach zdrowotnych wynikających z palenia tytoniu. Porusza również kwestie związane z asertywnością, budowaniem pozytywnego obrazu własnej osoby.

## Scenariusze zajęć

### [„Scenariusz dla nauczycieli do pracy z rodzicami z zakresu profilaktyki palenia tytoniu i używania innych substancji psychoaktywnych”, I. Tabak](#)

Scenariusz zawiera cykl 5 spotkań, które mogą zostać przeprowadzone przez nauczycieli podczas zebrań z rodzicami. Każde spotkanie trwa od 20 do 40 minut (w zależności od potrzeb) i kończy się rozdaniem rodzicom ulotek informacyjnych.

### [„Scenariusz zajęć profilaktycznych. Zagrożenia związane z używaniem dopalaczy”, A. Borkowska, D. Macander, E. Stawecka](#)

W materiale znajdują się 3 przykładowe scenariusze spotkań do przeprowadzenia z dziećmi i młodzieżą oraz jeden scenariusz spotkania z rodzicami. Scenariusz zajęć z rodzicami poświęcony jest następującym zagadnieniom: nowe trendy w używaniu narkotyków przez młodzież, objawy używania substancji psychoaktywnych, przyczyny, dla których młodzi ludzie sięgają po narkotyki (w tym dopalacze), sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami. Zajęcia dla uczniów mają przede wszystkim dostarczyć wiedzy dotyczącej zagrożeń związanych z używaniem dopalaczy, zapoznać z czynnikami chroniącymi oraz czynnikami ryzyka, a także wskazać miejsca, w których można uzyskać pomoc.

### [„Dopalacze – spotkanie z rodzicami w szkole. Scenariusz”, A. Borkowska, J. Szymańska](#)

Scenariusz spotkania z rodzicami, którego celem jest zwrócenie uwagi na zagrożenia związane z używaniem „dopalaczy”, aktywizacja rodziców i pozyskanie ich jako koalicjantów szkoły w chronieniu dzieci i młodzieży przed szkodami wynikającymi z używania środków psychoaktywnych.

## EDUKACJA ZDROWOTNA

### Publikacje

#### [„Wspieranie dziecka z nadwagą i otyłością w społeczności szkolnej”, red. Anna Obacińska](#)

Poradnik przeznaczony dla nauczycieli i wychowawców, pedagogów oraz rodziców. Zawiera praktyczne aspekty pracy z uczniem otyłym.

#### [„Wspólne drugie śniadanie w szkole”, Barbara Woynarowska, Anna Oblacińska](#)

Poradnik zawiera wskazówki dla szkół dotyczące organizacji wspólnych drugich śniadań, spożywanych wraz z wychowawcą bądź innym nauczycielem.

#### [„Jak wspierać rozwój i zdrowie młodzieży”, Ian Young](#)

Publikacja zawiera materiały dotyczące zdrowego żywienia oraz aktywności fizycznej dzieci i młodzieży w wieku szkolnym przedstawione w szerokim kontekście zdrowia psychicznego.

**„Narzędzie dla szkół HEPS. Przewodnik dla szkół dotyczący tworzenia szkolnej polityki zdrowego żywienia i aktywności fizycznej”**

Publikacja omawia warunki niezbędne dla tworzenia szkolnej polityki w ww. zakresie oraz opisuje szczegółowo etapy tworzenia tej polityki.

**Scenariusze zajęć**

**„Scenariusze dla nauczycieli do pracy z rodzicami z zakresu profilaktyki palenia tytoniu i używania innych substancji psychoaktywnych”, Izabela Tabak**

Cykl 5 scenariuszy spotkań , które mogą zostać przeprowadzone przez nauczycieli podczas zebrań z rodzicami. Każde spotkanie trwa od 20 do 40 minut(w zależności od potrzeb) i kończy się rozdaniem rodzicom ulotek informacyjnych nt . profilaktyki palenia tytoniu i używania innych substancji psychoaktywnych.

**„Scenariusze zajęć z zakresu kształtowania umiejętności psychospołecznych uczniów w praktyce szkolnej” prof. dr hab. n. med. Barbara Woynarowska, Maria Sokołowska, Grażyna Skoczek, Izabella Lutze, Katarzyna Leśniewska, Katarzyna Stępnik**

Materiał zawiera scenariusze z zakresu z zakresu umiejętności życiowych, które są ważnym elementem edukacji i wspierania rozwoju dziecka.

**UMIĘTNOŚCI TREERSKIE**

**Publikacje**

**„Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji wspomagania” Zeszyt 1**  
**„Założenia nowego systemu doskonalenia nauczycieli”**

Publikacja wyjaśnia na czym polega kompleksowe wspomaganie szkół oraz informuje w jaki sposób można przeprowadzić szkoły przez zmianę związaną z nowym systemem doskonalenia. (dot. szkoły uczącej się).

**„Letnia Akademia SORE – Materiały szkoleniowe”**

Publikacja zawiera informacje dotyczące zasad przygotowywania szkoleń. Poruszone zostały kwestie sytuacji trudnych, które mogą pojawić się w trakcie szkolenia wraz z zaprezentowaniem sposobów radzenia sobie w tych sytuacjach.

**Prezentacje**

**„Jak przełamać opór rady pedagogicznej związany ze zmianą”, J. Kaniasty**

Prezentacja dotycząca pracy z radą pedagogiczną, ukazująca w jaki sposób można pracować w przypadku konieczności wprowadzenia zmian (dot. szkoły uczącej się).

**„Rola wspomagania na etapie diagnozowania, planowania, monitorowania i ewaluacji potrzeb szkoły/placówki. Inicjowanie pracy zespołowej”**

Celem prezentacji jest dostarczenie wiedzy i podniesienie poziomu umiejętności w zakresie pracy z grupą. Omawiane są kolejne etapy konstruowania szkolenia. Omawiane są różnice jakie występują między grupą a zespołem.

**„Rola wspomagania na etapie diagnozowania, planowania, monitorowania i ewaluacji potrzeb szkoły/placówki. Organizacja pracy zespołowej”**

Prezentacja porusza kwestie związane z organizowaniem i prowadzeniem pracy z zespołem. Dostarcza również informacji z zakresu zarządzania sobą w czasie, tj. efektywnego wykorzystywania czasu na zadania ważne, w tym delegowanie tych, które nie wymagają osobistego zaangażowania.

**„Rola wspomagania na etapie diagnozowania, planowania, monitorowania i ewaluacji potrzeb szkoły/placówki. Konflikty”**

Prezentacja porusza kwestie dotyczące konstruktywnego radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych. Przedstawiane są sposoby rozwiązywania konfliktów i rezultaty jakie przynoszą poszczególne strategie.

**„Rola wspomagania na etapie diagnozowania, planowania, monitorowania i ewaluacji potrzeb szkoły/placówki. Techniki pracy ze stresem”**

Prezentacja poświęcona jest tematyce stresu oraz technikom radzenia sobie ze stresem.